



**R. P. Thomæ Comptoni Carleton, Cantabrigiensis,
Societatis Jesu, In Collegio Anglicano Leodiensi Sacrae
Theologiae Professoris, Cursus Philosophicus Unversus**

Carleton, Thomas Compton

Antverpiæ, M.DC.XCVII.

Disputat. II. De Generatione viventium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95656)

Accidentia
in subje-
ctum in
mo, sique
ne toto de-
finito per-
eant.

III.
Si priora
accidentia
prestant, non
est cur alia
sunt similia
producantur.

IV.
Accidentia
producentia
sepe sunt
forma tunc
producta, &
contraria.

V.
Transitus
ab extremo
ad extremum
sine medio.

VI.
Quomodo
intelligatur
hoc dictum:
Non potest
dari transi-
tus ab ex-

subiecti parte, non possunt manere accidentia eadem, sic enim mutatur subiectum. Sed contra primò, in Phys. d. 5. ostensum est accidentia non subiectari in formam: tum quia in homine non subiectantur in formam animam scilicet rationalem, sed in solam materiam, tum etiam quia sunt dispositiones ad formam, & consequenter priores naturam illam, ergo non possunt subiectari, seu causari materialiter ab eadem, sic enim daretur mutua prioritas.

Contra secundò, si enim per eant accidentia priora, nulla est ratio cur prioribus omnino similia producantur: ut si canis aliquis, vel equus diversorum colorum maculas habens, moriatur, cur alia omnino similes macule redeant? certe forma cadaveris, quæ succedit formæ præcedenti, illas non petit, ut est manifestum, cum postea maneat sine illis, imò primò sine eis, aut etiam similibus connaturaliter potuisse produci: & in homine albo qui moritur, non magis requirit formam cadaveris succedens albedinem, quam alium colorem, cum paulatim albedo illa amittatur, & pereat: si ergo amittitur tota albedo eodem instante, quo homo moritur, cur alia priori omnino similis, & non potius subniger, aut quasi fuscus color illius loco oriatur? cum maiorem proportionem habeant hi colores cum formâ cadaveris. Idem est de calore, odore, & alijs accidentibus in homine subito moriente.

Contra tertio, quando forma ignis primò introducit in materiam ligni, vel æris, aliquid frigoris & humiditatis in materiam illam remanet, ergo si omnia priora accidentia in illo instante destruantur, non est cur alia ijs similia denudò producantur, cum forma ignis potius sint opposita, quam ad eam dispositionem, sed produci deberet calor ut octo, & siccitas in gradu valde intenso, non gradus aliquis humiditatis, aut frigoris.

Dices; ideo accidentia prioribus similia denudò produci, ne detur transitus ab extremo ad extremum sine medio, quod tamen contingeret si summus gradus repente produceretur loco accidentium quæ corrumpuntur, ac proinde alia, similia destructis, produci eorum loco debent, quæ paulatim destruantur. Contra primò, si priora accidentia manerent, possent paulatim destrui, sique non daretur transitus ab extremo ad extremum sine medio.

Contra secundò, dictum illud, non posse dari transitum ab extremo ad extremum sine medio, tunc solum intelligitur non posse contingere, quando est medium impediens, seu contrarium resistens; si autem, ex suppositione adversariorum, tollatur contrarium resistens, tunc in instante poterit produci intensus calor, aut frigus, non minus quam lux intensa, aut alia

qualitas non habens contrarium: ergo in instante A, tremo ad quando corrumpitur omne frigus in materiam ligni extremum secundum adversarios, quidni ignis producat calorem sine medio. ut octo? cum nihil sit quod impediatur, ergo non debent naturaliter produci tot partes frigoris omnino similes ijs, quæ erant antea in illa materia, cum agentia particularia aliud requirant. Deinde, in aliquibus, nempe in qualitatibus non activis datur immediata transitus sæpe transitus ab extremo ad extremum, ut ab albo ad nigrum, non transeundo per colores intermedios: in his ergo non est necessarium ut producantur colores omnino similes destructis, quod tamen fateri debent adversarii, cum in homine subito moriente iidem colores sint per aliquod tempus post, qui erant ante mortem.

Nec video, præter jam dicta, quid magni momenti obijci possit pro hac sententiâ: quod enim opponunt Conimbricenses hic c. 4. q. 18. ar. 2. sequi arctiorem habere connexionem materiam cum accidente, quantitate scilicet, quam cum forma substantiali, cum tamen quantitate uniatur solum per accidens, hoc, inquam, leve est: quid enim mirum materiam tam arctam habere connexionem cum quantitate, cum hæc sit illius proprietas, seu passio, quam determinatè petit, sicut res aliæ petunt suas passiones, ut Angelus, & anima intellectum, & voluntatem. Formam autem substantialem, esto aliquam petat, non tamen hæc determinatè, sed sufficit si habeat ullam. Deinde, quantitas non habet quidquam sibi oppositum, per quod expellatur, sicut habent formæ substantiales, quæ ab eodem subiecto mutuo se expellunt, non minus quam frigus calorem.

Quod ergo additur de unione per accidens quantitatis cum materia, est æquivocum: si enim intelligatur uniri per accidens esse uniri unione accidentali, seu quæ sit accidens, est verum, sed eodem modo hoc sensu anima unitur per accidens suis proprietatibus, & passionibus, intellectui scilicet & voluntati, à quibus tamen difficilius separatur, quam à materia seu corpore, cui unitur unione substantiali, cum etiam separata illas retineat, nec ullam naturali vi orbari ijs possit. Si verò per uniri per accidens, intelligant uniri contingenter, ita ut merè per accidens sit materia, quod habeat quantitatem, sicut paries per accidens unitur albedini, & e contra, & una pars mensæ, vel navis alteri: hoc sensu materia non unitur quantitati per accidens, sed maxime per se requiritur quantitas à materia, non minus quam intellectus, & voluntas ab animâ per se, hoc sensu, requiruntur, ita scilicet ut ab intrinseco, & ex ipsâ exigentiâ naturæ potentias illas petat, & sine ijs esse naturaliter non possit.

Transit
aliquando
ab extremo
ad extre-
mum sine
medio.

VII.
Arctiorem
habet ma-
teria con-
nexionem
cum quan-
titate, quam
cum illa
formâ sub-
stantiali.

VIII.
Duo sunt mo-
di uniri
aliquid per
accidens.

DISPUTATIO II.

De Generatione Viventium.

SECTIO PRIMA.

Generationis Viventium natura, ac definitio.

I.
Theologus,
ac Philoso-
phus commu-
nis est hæc
questio.

TRactari suse solet hæc questio à Theologis 1. p. in materia de Trinitate, cum de generatione Verbi æterni. Videri poterunt S. Thomas 1. p. q. 27. ar. 2. Alenf. 1. p. q. 42. memb. 2. & 3. & q. 42. memb. 1. S. Bonav. in 1. d. 13. q. 2. Richar. in

1. d. 13. art. 1. q. 3. Major in 1. d. 13. q. 1. Suarez l. 9. de Trinit. c. 1. n. 4. Molina 1. p. q. 27. ar. 2. Vasq. To. 2. in 1. p. q. 123. c. 1. Conimb. l. 1. de Generat. c. 4. q. 10. Hurt. l. 1. de Gen. sect. 2. Tann. 1. p. d. 4. q. 2. d. 8. Marat. 1. p. d. 44. Arriaga disp. 1. de Gen. sect. 4. Oviedo Cont. 2. de Gen. p. 6.

Notandum, generationem viventis dupliciter sumi: primò latè, sicut cum animalia & plantæ producuntur à Deo, vel cum mures, & ranæ producuntur ex putri: quo modo non est opus aliâ definitione quam ut dicatur Generatio viventis est productio viventis ab aliquo. Secundò sumitur propriè, cum scilicet

II.
Dupliciter
sumitur
Generatio
viventis.

et vivens producitur ab alio vivente servatis quibusdam conditionibus, de quibus mox agemus: & de hac secundâ generatione procedit quæstio.

III.
Definitio
generationis
viventis.

Generationis ergo viventis hoc modo sumptæ definitionem tradit S. Thomas 1. p. q. 12. art. 2. corp. & Damascenus 1. 1. fidei Orthod. c. 8. ex Aristotele 1. 7. Met. c. 8. tex. 28. & alibi: *Generatio est origo viventis à vivente, à principio conjuncto, in similitudinem naturæ.* Per ly *origo* convenit hæc definitio cum definitione non viventium, per particulas *viventis à vivente* differt; per *à principio conjuncto* denotat non approximationem localem, sed ut aliquid patris insit, & conjungatur filio, quod fit in omni generatione naturali, ubi parentes communicant aliquid sui, nempe semen filio, ex quo illius corpus compingitur, ut scilicet parens vivat quasi adhuc in filio, cui nimirum aliquid sui physice tribuit, & in hoc filius naturalis distinguitur ab adoptivo. Et propter hoc ait S. Augustinus patrem gignere alium se, & superstitem esse in filio. Unde, quando concipitur proles ex dæmone incubo, fætus non est filius dæmonis, sed illius viri cujus erat illud semen.

In quo filius
naturalis
differt ab
adoptivo.
S. Augustin.

IV.
Particula
Principii
denotat
concursum
activum.

Adamus
non fuit
pater Evæ.

Tandem verbum illud *principium* denotat concursum activum; non quidem ex se præcisè, cum ratio principij conveniat etiam materiæ & formæ, sed ut conjunctum verbo *origo*, quod significat actionem, & productionem, licet *principium* quando sigillatim, & per se sumitur, capiatur pro nobiliori, nempe activo. Sic Adamus non fuit pater Evæ, licet materia (nempe costa) ad illius productionem ab eo fuerit desumpta, idque licet Adamus id scivisset, & ex cognitione illam præbuisset: sicut nec equus esset hominis pater, si ex ejus carne faceret Deus hominem, inducendo scilicet in eam animam rationalem. Deinde, costa illa non fuit peculiari modo proportionata, & à naturâ ad proles formationem instituta, nec ab eo cujus erat pars, magis ad Evæ, quam ad lapidis formationem disposita. Quæ etiam de causâ vermiculi, & alia animalcula, quæ circa hominem, & alia animalia nascuntur, non propriè generantur. Licet hæc alio etiam titulo excludantur, quod scilicet non procedant in similitudinem naturæ. Plantæ verò dicuntur generare alias sibi similes, non tamen vocantur vel parentes illæ, vel hæc filiæ, quia nomen patris & matris ex communi usu solistrubuitur viventibus cognoscitivis.

Vermiculi
in animalibus
non
propriè
generantur.

Plantæ
generant
alias sibi
similes.

V.
Quæ similitudo
in naturâ
requiritur
ad generationem.

Restat solum explicanda ultima particula in similitudinem naturæ: in quâ sita est præcipua difficultas hujus definitionis: circa quam certum videtur, non requiri similitudinem specificam, nam generatio muli verè est generatio viventis à vivente, & tamen non procedit similis parentibus similitudine specificâ. Major tamen requiritur similitudo quàm generalissima ratio entis, ut videtur manifestum.

VI.
Difficultas
circa processionem
spiritus
sancti.

Quæres, cur processio spiritus sancti non sit generatio æquæ ac processio filij? cum non minus accipiat naturam divinam quàm filius, sicque non minus procedat similis in naturâ, ergo convenit ipsi definitio generationis viventis, cum tamen secundum fidem tenendum sit ipsius processionem non esse generationem, sed solam processionem filij. Nullibi magis discrepant Theologi, quàm in commodam hujus rei rationem assignando.

VII.
Spiritus
sanctus
ex vi sue
processionis
non accipit
formaliter
naturam
divinam.

Omissis varijs quæ à diversis suprâ n. 1. citatis afferuntur, hæc inter reliquas mihi aptior ad hanc rem declarandam videtur via, quam insinuat P. Suarez citatus, nempe, quia essentia divina consistit formaliter in intellectione: cum ergo Verbum Divinum, seu filius procedat formaliter per intellectionem, accipit ex vi formalis sue processionis intellectionem & naturam divinam quæ est formalissima ejus intellectio. Spiritus sanctus verò, cum procedat per

volitionem, seu amorem, accipit solum ex vi formalis processionis voluntatem & amorem Divinum, non verò essentiam, sicque ex vi formalis sue processionis non procedit similis in naturâ, sed solum in voluntate, & amore, naturam verò tantum accipit consequenter.

Alij tamen cum P. Zuniga, materiâ de Trinitate, aiunt, idèd filium procedere in similitudinem naturæ, non spiritum sanctum, & consequenter processionem filij esse generationem, non præcessionem spiritus sancti, quia filius accipit naturam ut naturam, id est, secundam, seu productivam alterius personæ ad intra, natura enim ut natura dicit aptitudinem ad operandum, in quo distinguitur ab essentia, estque quasi nascitura, ut in Logica latius declaravimus. Cum ergo in spiritu sancto natura divina non sit secunda ad intra, nec productiva alterius personæ, non accipit naturam ut naturam, & consequenter non est filius, nec illius processio generatio.

VIII.
Aliaratio
est, quia
spiritus
sanctus non
accipit naturam ut
naturam.

Dicent proinde auctores hujus sententiæ, si animal aliquod non habeat potentiam, saltem radicalem generandi, non posse dici filium, nec illius productionem esse generationem: sicque ut possit mulus vocari filius equi, dicunt habere eum potentiam radicalem generandi: idque exinde probant, quod in quibusdam historiis de mulo referatur de facto eum aliquando generasse. Sed de hoc satis. Videantur auctores n. 1. citati, qui rem hanc fusissimè discutiunt, & Albertinus Coroll. 14. in Prædic. Ad aliquid undecim ex diversis Theologis rationes colligit, cur spiritus sanctus non sit filius, nec ejus processio generatio.

IX.
Albertin.
11. rationes
ponit cur
spiritus
sanctus præ
cessio non
sit generatio.

SECTIO II.

Quæ sit causa principalis in productione Viventium.

Aliqui unionem animæ rationalis cum corpore fieri dicunt ab ipsâ animâ rationali, quæ inquirit, producit unionem sui. Sed contrâ primò, nam tunc anima esset actus assistens quoad illam saltem operationem. Secundò, posset res aliqua, Petrus v. g. dici producere se: probatur, nam quod fit ab una parte compositi, tribuitur toti composito, sic quia anima Petri intelligit, dicitur Petrus intelligere, ergo si anima Petri producat unionem sui ad materiam Petri, dicitur compositum illud producere unionem, & consequenter producere se: sicut si anima alterius compositi, matris v. g. produceret illam unionem, diceretur producere Petrum, sed anima Petri hic præstat quod anima matris tunc præstaret, ergo Petrus hic dicitur producere seipsum. Contrâ tertio, sic enim neuter parens, nec per se, nec per aliquid sui concurreret physice, & efficienter ad entitatem proles in generatione hominis, cum tamen per principium conjunctum omnes intelligant concursum effectivum.

I.
Prima sententia est
animam
rationalem
producere
unionem sui
ad corpus.

Alij ergo, & propius vero, ascribunt generationem seu productionem unionis in homine, & formæ simul & unionis in alijs animalibus, animæ matris tantum causæ principalis: ita Okamin 3. q. 3. Gab. in 3. d. 4. q. un. P. Hurt. d. 2. de Gen. 3. n. 4. & sect. 5. num. 72. P. Arr. d. 1. de Gen. 6. nu. 58. & alij. Quod probant tum ex proportionem in perfectione animæ matris, cum formâ & unione animalis producti, tum ex præsentia & sufficiente applicatione animæ matris, cum semper sit præsens effectui producti in primâ illius productione, non sic anima matris.

II.
Secunda
sententia
ait animam
matris esse
causam
principalem
generat.
viventis.

Dices, ergo plus est virtutis infaminiâ quàm in mare

III.

Dicunt tamen animam maris habere virtutem eandem cum anima feminæ. Negant consequentiam, nam etiam forma maris, inquit, habet eandem virtutem, licet concurrere non possit, eo quod absit. Urgebis, ergo est otiosa illa virtus in mare, cum semper naturaliter petat abesse. Negant consequentiam, est enim, inquit, per accidens tantum impedita ex eo quod sit forma maris, seu sub his dispositionibus. Unde, ut ait P. Hurt. anima maris non magis petit corpus masculinum, quam feminum, nec esse sub his dispositionibus potius quam sub illis.

IV. Instabis; anima matris in productione equi v.g. tantum est immediata proli per unam sui partem, ergo si ut in nutritione pars proxima tantum producit partem sibi similem, ut os partem ossis, caro carnis, cor cordis &c. ita & hic: a quo ergo producit tanta varietas membrorum in foetu? Dicunt aliqui, licet una tantum pars matris conjungatur, omnes tamen agere, sed sigillatim, ita scilicet, ut unaquæque in foetu producat partem sibi similem, ut caput, inquit, matris producit caput foetus, oculus oculum, pes pedem &c. Sed contra, ergo mater carens oculo vel pede producit foetum monocolum, mancum, vel mutilum, cum tamen contrarium constet experientia.

Respondetur ergo, in homine hanc objectionem non habere difficultatem: cum enim anima rationalis sit ubique ejusdem rationis, ut pote indivisibilis, tota producit totum foetum, seu totam unionem inter materiam & formam. In alijs animalibus si partes formæ sint homogeneæ, nulla etiam est difficultas, si vero sint heterogeneæ, seu diversæ rationis, difficilius est responso: dicit tamen posset, singulis partibus formæ simul cum alijs, & accidentibus in esse vim producendi totum foetum, seu singulas illius partes, cum maxime differentia inter partes non sit propriè specificæ, sed solum materiæ.

Quæ tamen solutio non caret difficultate.

SECTIO III.

Assignatur vera causa principalis in productione viventium.

I. **M**hi hac in parte probabilius videtur, causam principalem in generatione tum hominis, tum aliorum omnium viventium, quæ ex semine producantur (non ex putri, ut vermes &c.) esse ipsum semen, saltem secundum illam partem, quam dicunt in semine esse magis subtilem & activam, ac manere in generatione foetus: alia enim partes quæ sunt crassiores, simul cum sanguine inserviunt pro materiali, ex qua animalis corpus compingitur. Probatur, generatio in conceptu suo essentiali non dicit aliud quam unionem animæ cum corpore, seu productionem unionis inter illam, nam nihil aliud intervenit in conceptione hominis, quæ tamen est vera generatio, sed semen simul cum accidentibus potest ut causa principalis producere illam unionem, ergo Probatur minor, non est cur semen non sit perfectius hac unione, cum semen sit substantia completa, unio tantum modus, & quid incompletum, & non tam substantia, quam quid substantiale, ut loquuntur Philosophi.

II. Dices primo, unio est quid constitutivum in seipso hominem, & alia composita substantialia, ergo est perfectior semine. Nego consequentiam, sic enim materia prima est quid magis perfectè constitutivum hominis, nempe ut pars, & tamen nullus dicit materiam primam esse semine perfectiorem. Urgebis, unio est quid vitale, non sic semen. Contra, unionem

esse vitalem, vel significat habere in se vitam; & hoc est falsum, nam inquit quæ vitæ vivat unio? non vitæ rationali, ut constat, nec etiam sensitivæ aut vegetativæ, ergo nulla: vel unionem esse vitalem significat spectare ipsam intrinsecè ad constitutionem viventis, & hoc est verum, producta enim unione constituitur vivens, ad hoc tamen non est necessarium ut unio vivat, sicut nec vivit materia, quæ tamen non minus intrinsecè pertinet ad constitutionem viventis, quam unio. Sufficit ergo ad constitutionem viventis, alteram partem, nempe formam, esse vitalem: debet tamen forma vitalis, ut constituat vivens, uniri, nam constituit compositum vitale.

Dices secundo, actio generativa est vitalis, ergo debet procedere à principio vitali, quale non est semen. Distinguo antecedens, si per vitale intelligatur procedens immanenter, & modo vitali, nego antecedens; hoc enim modo non est actio vitalis, cum sit actio transiens: sicut & cum Deus solus producit hominem vel Angelum, producit quidem aliquid vitale, sed non modo vitali, seu immanenter. Si autem per vitale velit quis, actionem tendere ad terminum vitalem, sic adhuc est distinguendum, tendit ad terminum vitalem immediatè, & formaliter, nego antecedens; nam formaliter tendit ad solam unionem, quæ non est vitalis, nec vivit, ut diximus: tendit ad terminum vitalem mediatè, concedo antecedens; terminus enim constitutus, & mediatum est vitalis, nempe homo: actio tamen productiva unionis non attingit hominem adæquatè & immediate. Sicut si duæ medietates ulnæ antea separatæ, vel circuli conjungerentur per lineam, vel superficiem intermediam, ille qui produceret lineam illam, vel superficiem, haberet pro termino immediato solam lineam, aut superficiem, denominativè tamen diceretur producere ulnam, vel circumulum.

Actio ergo productiva hominis, si sumatur adæquatè, poterit dici actio conflata ex alijs tribus actionibus, nempe ex productione materiæ, productione formæ, & productione unionis. Dicitur autem generatio ratione unionis, quæ generatur, sicut homo mortalis ratione ejusdem, & corporeus ratione materiæ: sicut & syllogismus est probabilis ratione unius præmissæ probabilis.

Secundò probatur: hac ratione assignamus unionem causam in generatione omnium viventium, quæ naturali modo producantur, nempe semen, cum tamen alij unam assignent causam pro animalibus, ut animam matris, aliam pro vegetabilibus, nempe vel cælum, vel causam primam.

Tandem secundum hunc philosophandi modum, æqualis in animalibus tribui potest concursus utriusque parentis in actione generativâ foetus, quod tamen alij non præstant, qui totum concursum effectivum tribuunt soli matri, ac proinde in illâ sententiâ non tam verè producit pater filium, ac mater, cum ille non omnino concurrat effectivè ad prolem. In nostrâ autem sententiâ uterque parens est causa principalis proli, concurrente scilicet ad eum effectivè per aliquid sui, quod requiritur in definitione generationis supra positâ.

Dices, terra etiam est perfectior unione inter materiam & formam plantarum, ergo illa poterit dici causa principalis generationis plantarum. Respondetur primo, nos non probare semen esse causam principalem generationis viventis præcisè quia est perfectior unione inter materiam & formam: sic enim lux est perfectior albedine, & tamen eam non producit. Ideo ergo dicimus semen esse causam principalem generationis viventis, quia cum sit quid perfectius unione illâ, ordinatur à naturâ ad productionem viventis. Secundò dico, terram, cõto produceret unionem

Quo sensu unio sit quid vitæ.

III.

Actio generativa formaliter dicitur vitalis, quia tendit ad terminum vitalem.

Actio generativa tendit ad terminum vitalem tantum mediatè.

IV.

Actio productiva hominis constituitur ex tribus actionibus.

V. Assignatur uniformis causa generativa viventium.

VI.

Hoc modo in generatione animalium æqualis est concursus utriusque parentis.

VII.

Ex maiore perfectione præcisè non aequatur unum aliud producere.

Terra respec-
tu plantarum
est ad sum-
mam causam uni-
versalem.

VIII.

Virtus uni-
ta fortior.

unionem in plantis inter illarum materiam & for-
mam, esse ad summam causam quandam universa-
lem, cum æqualiter concurrat ad omnes plantas, si-
cut & cælum: singulis autem singulæ, & particula-
res assignari debent causæ, quando possunt, sicut
nos de facto hic assignamus.

Adde, in plantis probabiliter dici posse, semen
tandem causam principalem producere non so-
lum unionem, sed etiam ipsas formas substantiales
plantarum, præsertim si verum sit quod subinde in-
finuat Aristoteles, & S. Thomas, nempe, semen plan-
tarum habere in se vitam vegetativam. Nec obstat
parvitas seminis in plantâ, nam *virtus unita fortior*.
Nec arguitur semen non vivere quod non crescat,
vivencia enim non semper crescunt, ut quotidiana
constat experientia.

SECTIO IV.

Alia quadam circa generationem & cor-
ruptionem viventium.

I.

Quis sit
ordo inter
introduc-
tionem, &
expulsionem
dispositio-
num, &
formarum.

Primum est, quod latè hic tractant aliqui, quis
sit ordo rationis inter inductionem dispositio-
num ad novam formam, & destructionem tam dis-
positionum præexistentium, quam formæ substan-
tialis. Quæ questio communis est tam viventibus,
quam non viventibus. Nos plurima quæ ad rem
hanc pertinent, tradidimus in Physicis, d. 22, s. 3, n.
II. nec quidquam hic addendum occurrit.

II.

Quid de-
terminet ad
producen-
dum for-
mam cada-
veris.

Secundum est, quæ dispositiones determinant
materiam, & agens ad formam cadaveris. Difficul-
tas præcipue est cum homo, aut aliud animal mori-
tur subito, ut cum ipsi vel præscinditur caput, vel
cor transigitur, aut aliquid huiusmodi, vel cum in
momento perit ex causâ ignotâ: cum enim ex in-
valere, utine paulatim exinguitur, non videtur tanta
difficultas, tunc enim dispositiones illæ corruptivæ
ex morbis progenitæ possunt tam materiam, quam
agens determinare ad formam illam in subjecto a-
nimæ producendam. Hac de re quadam etiam
dicta sunt in Physicis, sed quia non levem conti-
nere videtur diffi-
cultatem, non erit abs re nonnulla
hic de eadem adjungere.

III.

Forma ca-
daverica
est quasi
causa for-
malis uni-
versalis.

Dici ergo posset primò, formam cadaveris ob
suam imperfectionem non requirere ullas peculia-
res dispositiones, sed esse quasi quandam causam
formalem universalem, ordinatam ex naturâ suâ ad
supplendum defectum formæ viventis, seu animalis
in informando materiam, & ad illam immediatè
consequendum, ubi non sunt dispositiones in illo
subjecto petentes aliam formam, ut fortasse sunt
quando animal comburitur, tunc enim videtur
probabilè aliquas illius partes immediatè converti
in ignem, sine eo quòd informetur prius formâ
cadavericâ: & clariùs hoc constat in quibusdam ho-
minibus qui ita putrescent vivi (quod in alijs etiam
quibusdam animalibus quandoque cernitur) ut
viveantur, nonnullæ illorum partes immediatè
converti in saniam.

IV.

Quod præ-
stat causa
universalis
efficiens
active, præ-
stat, causa
formalis
formaliter.

Unde sicut causa universalis efficiens, licet com-
muniter determinetur ad operandum, seu ad præ-
bendum concursum suum effectivum dependenter
à causâ aliquâ efficiente particulari, ubi tamen hæc
deest, supplet causa universalis per se illius defectum,
& concurret sine ullo determinante particulari effe-
ctivo: ita & forma cadaveris, quæ, ut dixi, est quasi
causa formalis universalis, & ordinata ad supplèn-
dos defectus formarum viventium, seu animalium,
poterit subinde producti in subjecto sine alio deter-
minativo formali, quam quòd percat, vel deuniat

forma viventis, seu animalis, & ex exigentiâ naturæ
requiratur ut alia forma ipsi succedat.

Quòd verò forma cadaveris possit aliquo modo
dici forma universalis, inde videtur suaderi, quòd
semper, & æqualiter sequatur ad formas omnium
animalium, & illarum materias informet, quocun-
que fere modo pereant: & propterea solum induci
videtur forma cadaveris, quia destructa est & deest
forma viventis. Dicere verò instante quo forma
animalis separatur, ac destruitur, produci subito
dispositiones ad formam cadaveris, eandem habet
difficultatem: tunc enim eodem modo quæ-
stio procedet de illis dispositionibus, quid scilicet ad
illarum productionem determinet.

Secundò responderi posset in casibus supra posi-
tis, & quodcumque animal subito moritur, dari
semper aliquod determinativum ad productionem
formæ cadaveris. Cum enim caput præscinditur,
deest pars requisita ad formam perfecti viventis, ac
proinde dispositiones in materiâ ad formam viven-
tis sine parte illâ requisitâ, cum negatione talis par-
tis sunt sufficiens determinativum ad formam cada-
veris. Similiter cum cor transigitur, est cum ipdem
dispositionibus divisio continui, seu negatio conti-
nuationis debitæ ad formam perfecti viventis. Inse-
cta autem, ut vermes & alia huiusmodi ideo non sta-
tim moriuntur præciso capite, quia tot partes ad eo-
rum vitam conservandam non requiruntur, quot in
alijs animalibus, sed sedes vitæ in his est in duella spi-
næ dorsæ, quæ cum ducatur per omnes partes corpo-
ris, in minutissimas etiam partes divisa hæc animal-
cula, ad diuturnum etiam tempus vivent. Cum verò
homo quispiam moritur subito, & nulla apparet
mortis illius causa, si, ut dicunt medici vel per di-
ruptionem alicujus membranæ in capite, vel fibræ
in corde: ac proinde semper datur saltem aliquid
negativum determinans ad productionem formæ
cadaveris: quod sufficere videtur ad formam tam
imperfectam.

SECTIO V.

De Generationibus quibusdam anomalis,
& ordine formationis partium
animalis.

Quæres, utrum generationes viventium anoma-
læ, seu quæ præter naturæ leges & communem
rerum cursum sunt, sint univocæ cum generatio-
nibus, quæ naturali viâ & modo contingunt? Quæ-
stio procedit de Generatione propriè sumptâ, prout
scilicet est *Origo viventis à vivente ex principio con-
juncto, in similitudinem naturæ* hanc prout generatio
la est sumitur pro eductione unionis ex potentia ma-
teriz seu subjecti, omnes generationes, in quibus sit
huiusmodi eductio, sunt inter se univocæ.

Generationes anomala in primis sunt productio
Adami ex limo terræ, & Evæ ex costâ Adami:
hæc autem non sunt univocæ cum propriâ genera-
tione, nec ex vi illarum fuit vel Adamus filius Dei,
vel Evâ filia Adami. Secundò, humana Christi ge-
neratio ex virgine, univoca fuit generatio ex parte
matris, quæ in hac generatione ea omnia quoad
substantiam præstitit, quæ aliæ matres in proli ge-
neratione præstare solent. Quatenus tamen Spiritus
Sanctus concursus alterius principij supplevit, fuit
generatio illa anomala. Tertiò, resurrectio mor-
tuum non est generatio hoc modo strictè sumpta.
Quartò, generatio ope Dæmonis facta semen virile
in utero transmittens, est quoad substantiam
univoca cum generatione naturali, quoad modum
tamen est anomala.

Quæritur

V.

Ostenditur
formam
cadaveris
posse vocari
formam uni-
versalem.

VI.

Assigna-
tur deter-
minativum
ad formam
cadaveris.

Cor inse-
ctæ, etiam
secta vi-
vunt.

In insectis
sedes vitæ
est medul-
la spinalis
dorsæ.

Quæ sit
causa su-
bitæ mor-
tis in ho-
mine.

I.

Degene-
rationibus
quibusdam
anomalis.

II.

Productio
Adami, &
Evæ.

Humana
Christi
generatio
univoca
fuit ex
parte vir-
ginis ma-
tris.

Resurrectio
mortuorum.

III. Quæritur secundo, quæ partes in generatione animalis prius formentur? Hippocrates, quem sequitur Galenus, hepar prius formari asserit, deinde cor, postea cerebrum, mox reliqua. Aristoteles cor primo formari vult. Alij capiti primas in foetus efformatione tribuunt. Quisque suis nititur experientiis, quibus hi illam, alij aliam ex partibus jam dictis primo formatam se comperisse asserunt.

IV. Aristoteles præter jam dicta, ideo cordis efformationem primam ponit, quia, inquit, est caloris naturalis origo, & sedes vitæ, quod proinde primo vivit, & ultimo moritur, ideoque in medio situm illud esse ait, tanquam partem partium humani corporis præcipuam, ut hoc modo facilius suum iis influxum præsteret.

V. Alij verò caput, ut loco, ita dignitate cæteris hominis partibus superiorem esse contendunt, utpote in quo sensus omnes vigeant, quodque membra alia

gubernet, ac moderetur. Hanc proinde partem primo formari asserunt, veluti radicem, à qua influxus quibus in membra reliqua dirivetur. Quorum opinionioni suffragari passim videntur Philosophi, à quibus homo *Arbor* appellatur *inversa*, quippe qui, non sicut alia arbores terræ infixam, sed cælum versus radicem (hoc est caput) erectam habeat.

Res est parvi momenti. Mihi probabilius videtur cor, & caput, seu cerebrum simul efformari debere, cum suâ invicem ope indigeant, nec unum sine altero consistere ullo modo possit. Imò probabile est quod affirmat Vallesius l. 2. Controv. cap. 5. P. Hurt. hic d. 2. l. 7. n. 97. & alij, omnes partes, saltem principales, quæ virtute seminis efficiuntur, simul efformari, cum non sit cur semen omnes illas elaborare simul non possit, ac proinde simul eas elaborabit, cum sit agens necessarium, & materiam habeat applicatam.

VI. Cor, & caput simul formantur.

DISPUTATIO III.

De conversione.

SECTIO PRIMA.

Quanam ad veram conversionem requirantur.

I. UT clarius in hac quæstione, quæ tum à Philosophis, tum Theologicis accuratè discuti solet, procedamus, definitionem conversionis toti disputationi præfigemus, ut, iacto quasi fundamento, certius reliqua, & expeditius percurramus. Definatur ergo conversio, quod sit transitus unius rei in aliam. Quod quomodo intelligendum sit, disputationis decursu constabit.

II. Ad Conversionem itaque duæ requiruntur mutationes; positiva altera, seu productio, vel unio novi termini positivi: altera negativa, seu formalis destructio formæ præexistentis. Sic cum in aquam, vel manum inducitur calor, una mutatio fit per inductionem caloris in materiam aquæ, aut manus, altera verò per destructionem frigoris: unde, si frigus non destrueretur, non esset conversio, ut in luce contingit, ad cujus productionem in aëre nulla res positiva destruitur: Actio tamen quæ produceret, vel unio quæ uniret calorem, esset conversiva licet frigus actu non destrueretur, quia ratione sui, vel termini producti peteret destructionem frigoris, licet in hoc casu non esset actualis conversio. Sicque definitur conversio, ut diximus n. præcedente, quod sit transitus, seu desinitio unius rei in aliam: ac proinde in omni conversione reperiuntur duo termini positivi, unus à quo, alius ad quem, vel in quem.

Actio vel unio conversiva.

Necessarii sunt duo termini positivi.

III. Secundo ad veram rationem conversionis requiritur aliquod tertium, utrique termino positivo commune, circa quod aliquo modo pugnent, sitque id cui uterque uniatur. Sic in conversione ligni in ignem, terminus communis est materia, quæ utriusque formæ subjectum: in conversione panis in corpus Christi, terminus communis sunt accidentia panis, quæ pane destructo manent. Unde non est necessarium ut terminus communis semper sit subjectum, cum accidentia nec sint subjectum corporis Christi, nec substantiæ panis. Hic autem terminus esse debet quid positivum: unde licet quando una res corporea pellit aliam loco, possit aliquo modo dici ubicatio, quæ perit ad productionem alterius

Una ubicatio non convertitur in aliam.

converti in illam, cum pugnent de eodem termino, seu spatio imaginario, non tamen propriè dicitur conversio, cum spatium imaginarium, ut in Physicis diximus d. 33. l. 2. non sit quid positivum, sed negationes non tollibiles ubicationem realium.

Ut autem dicatur una res propriè converti in aliam, debet res illa quæ producitur, vel unitur in his circumstantiis, habere aliquam repugnantiam ex natura rei seu physicam, cum eâ quæ desinit, & non sufficit illam aliam quocunque modo desinere, seu concomitanter, sed debet destrui ex vi termini producti. Si ergo Deus decrevisset ad productionem Angeli in hoc loco, ubi in instante præcedente erat homo, destruere hominem, seu quando producit unum Angelum, destruere alium, ibi non esset conversio physica inter duos illos Angelos, vel Angelum & hominem, cum ex naturâ rei nulla esset repugnantia inter terminum productum & destructum, ita ut simul existere non possent. Totum ergo in hoc casu refunditur in voluntatem Divinam volentem unum desinere ad productionem alterius.

Hæc ergo dici possit *conversio moralis*, cum causa definitionis hominis illius, vel Angeli sit merè moralis, non physica, sed sine ullâ repugnantia ex parte rerum quæ producuntur, & desinunt. Productio ergo, vel unio termini ad quem, & destructio termini à quo debent esse *pertinentes sequelâ*, id est, mutuò sese connaturaliter inferentes: termini verò ipsi debent esse *repugnantes sequelâ*, seu naturaliter impossibiles, & sese peculiari quodam modo excludentes.

V. Conversio moralis quæ dicitur.

Notandum tertio, conversionem secundum diversitatem terminorum sortiri diversas denominationes, quando substantia convertitur in substantiam, est conversio *substantialis*, *accidentalis* quando accidens desinit in accidens, *mixta* quando vel accidens in substantiam, vel hæc in accidens transit. *Formalis* dicitur hoc sensu solet, quando forma transit in formam, *totalis* quando totum in totum: ad quam tamen denominationem sufficit si sola unio destruat. Transsubstantiatio verò propriè tunc dicitur quando alia substantia ita transit in aliam, ut tota secundum omnem sui partem, si composita sit, ad illius exigentiam destruat.

VI. Conversio secundum diversas terminos dicitur nomina.

Transsubstantiatio propriè dicitur.

Notandum quarto, conversionem, sicut & mutationem duplicem esse, *causalem*, & *formalem*: *causalis* seu

VII.